

Když se z nadzemky stane park – nadzemní dráhy v New Yorku

02.01 2016 08:50, Redakce, Nezařazené

Ve dvojici příspěvků se podíváme na poněkud netradiční tematiku, která pro milovníky architektury a urbanismu jistě nebude novinkou. Zavítáme totiž do amerického New Yorku na ostrov Manhattan a podíváme se na tzv. High Line. Bývalou železnici, která se v posledních letech přeměnila na unikátní park, v němž kráčíte mezi zelení ve výšce několika metrů nad zemí v místech, kde dříve duněly mohutné nákladní vlaky. V prvním díle si ve stručnosti představíme historii nadzemek v New Yorku.

Hráli jste někdy legendární hru Mafia? A vzpomínáte si na nadzemní dráhu, kterou jste cestovali? Americká města podobnými drahami v minulosti ve velké míře disponovala a dodnes se dá říct, že se jim velmi přibližují trasy metra ve svých nadzemních úsecích, zejména v Brooklynu v New Yorku. New York ovšem v minulosti provozoval i několik čistě nadzemních drah nazývaných jako „elevated railways“, případně „elevated railroads“ či „elevated trains“. Ať už si vyberete kterýkoli z anglických názvů, vždy bude řeč o městské dráze, která fungovala buďto v rámci jedné čtvrti či spojovala čtvrtě sousední a měla za cíl rychlou přepravu cestujících. Mohutné ocelové konstrukce se klenuly nad ulicemi a umožňovaly srovnatelný komfort přepravy jako metro.

Jen na Manhattanu existovaly v minulosti čtyři různé nadzemní dráhy, z nichž ta první (Ninth Avenue Line) byla otevřena již v roce 1868. V té době na území dnešní České republiky ještě neexistoval ani jeden tramvajový provoz. Nadzemky byly původně provozované různými společnostmi, ještě do konce 19. století byly ale začleněny do Manhattan Railway Company a od roku 1902 převzala v rámci licence provoz společnost Interborough Rapid Transit Company, zkracovaná jako IRT. Tato společnost stála také za budováním tras metra, z nichž první byla otevřena v roce 1903. Metro a nadzemní dráhy tvořily dlouhá léta vzájemně se doplňující systém, který umožnil (vedle dalších faktorů) poměrně brzkou likvidaci tramvajové sítě na Manhattanu.

Firma IRT byla v roce 1940 převzata městem a s ní i systém metra a nadzemek. S postupnou a preferovanou výstavbou metra ale význam nadzemních drah pozvolna upadal a tratě byly převáděny do podzemí, takže ocelové konstrukce se začaly z města pozvolna vytrácet. První z nadzemních drah byla zrušena již v roce 1938 (ještě za éry IRT), další následovaly v letech 1940 a 1942. Poslední se v provozu udržovala Third Avenue Line, jež byla postupně zkracována během 50. let. V roce 1955 opustila Manhattan a její zbylý úsek za řekou Harlem v nechvalně proslulé čtvrti Bronx převážel cestující až do roku 1973, kdy byla historie nadzemních drah v New Yorku, jež tvořily dlouhá léta součást páteřního systému veřejné dopravy, uzavřena.

Ruku v ruce s rušením tratí docházelo také k úpravě veřejného prostoru a trasy nadzemních drah byly bezezbytku likvidovány. Dnes je jejich připomínkou několik uchovaných vagónů v muzeu metra (resp. společnosti MTA) na levém břehu East River v Brooklynu a také tzv. High Line. Jedná se o netradiční zbytek konstrukce nadzemní dráhy ležící v západní části Manhattanu, která ovšem na rozdíl od námi zmiňované čtveřice drah nesloužila osobní dopravě. Přesto, pokud navštívíte New York, rozhodně byste neměli toto místo při své návštěvě vynechat. Nejen kvůli unikátnímu architektonicko-urbanistickému projektu, jenž zde byl realizován, ale také kvůli pocitu, jenž vás vrátí v čase zpět do doby, kdy nadzemní dráhy byly běžnou součástí veřejné dopravy v jednou z nejúžasnějších měst na světě.

Více si o parku High Line povíme již 3. 1. 2015.

Url: Když se z nadzemky stane park – nadzemní dráhy v New Yorku